

เพลงละครร้องปรามภัย

ณัฐนิช นักปี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดนตรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2557

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

เพลงละครเรื่องปราโมทัย

SONGS OF THE PRAMOTHAI MUSICAL THEATRE

ณัฐนิช นักร้อง 5438078 MSMS/D

ปร.ค. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พูนพิศ อมาตยกุล, พ.บ., M.A., Ph.D., ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์, กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม., ปร.ค., อนรรฆ จรรย์ยานนท์, ก.บ., M.M., ปร.ค.

บทคัดย่อ

การวิจัยละครเรื่องปราโมทัยฉบับนี้ เป็นงานวิจัยประวัติศาสตร์ดนตรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของละครเรื่องในสังคมไทย ประดิความความเป็นมาและองค์ประกอบของละครเรื่อง ปราโมทัย และเพลงละครเรื่องปราโมทัย โดยศึกษาค้นคว้าจากบทละครที่พิมพ์เผยแพร่เป็นเอกสารปฐมภูมิรวม 167 เรื่อง ได้ศึกษาเพลงจากบทละครทั้งหมด 584 เพลง และสืบค้นเพลงละครเรื่องจากแผ่นเสียง โบราณและเอกสารงานวิจัย อีกทั้งได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

ละครเรื่องกำเนิดขึ้นโดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ เมื่อปี พ.ศ.2448 ละครเรื่องของพระองค์มีชื่อว่า ละครปริดาไล มีแนวคิดการสร้างสรรค์ตามแบบละครเรื่องอุปรากรของตะวันตก ผสมผสานกับละครบังสาวัน ละครดึกดำบรรพ์ และละครรำ จึงทำให้เกิดละครเรื่องขึ้นทั้งหมด 57 คณะ คณะที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ ปราโมทัย นาครบรรเทิง จันทโรภาส เพ็ชรโรภาส เป็นต้น

คณะละครเรื่องปราโมทัย ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2454 โดยพระโสมภพอักษรกิจ (เล็ก สมิตะสิริ) ผู้เป็นเจ้าของโรงพิมพ์โสมภพพิพรรณาการ ได้สร้างโรงละครขนาดใหญ่เป็นของตนเอง มีนักแสดงในคณะมากถึง 45 คน นักแสดงส่วนใหญ่สืบทอดมาจากคณะละครปริดาไล บทละครที่ใช้พบนามปากกา 59 นาม เนื้อเรื่องมีทั้งประวัติศาสตร์ ชวนหัว เรื่องจริง และเรื่องแปลจากต่างประเทศ การแสดงละครปราโมทัยได้ยึดแนวทางการแสดงตามแบบอย่างของละครปริดาไล แต่ได้มีการพัฒนาให้น่าสนใจขึ้นด้วยการแทรกระบำสลัจากและตลกตามพระนาง มีการปรับปรุงฉากให้ทันสมัยและใช้ของตกแต่งฉากที่สมจริง นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนเง้าเงินให้เป็นละครเรื่องไทยและใช้ภาษาไทยในบทร้อง วงดนตรีที่ใช้เป็นวงปี่พาทย์ไม้นวมและวงเครื่องสาย สำหรับองค์ประกอบของละครเรื่องปราโมทัยมีทั้งหมด 7 อย่างคือ บทละคร ผู้ประพันธ์บทละคร นักแสดง โรงละคร จาก วงดนตรี และเพลง

เพลงละครเรื่องปราโมทัยส่วนใหญ่ เป็นเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว ความยาว 4 จังหวะประเภทหน้าทับสองไม้หรือหน้าทับปรบไ้ มีลักษณะสำคัญ 7 ประการคือ 1) เป็นเพลงที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก พฤติกรรมของตัวละคร และบรรยายบริบทได้ 2) เป็นเพลงที่ประกอบกิริยาสมมติ 3) มีการดัดแปลงทำนองด้วยการตัดและแปลง 4) นำทำนองเพลงต่างชาติมาบรรจุนี้อารมณ์ไทย 5) มีการประพันธ์เพลงสำหรับละครเรื่องโดยเฉพาะ 6) มีการนำสำเสียงภาษาของชาติต่าง ๆ มาใช้ในเพลง 7) อัตราจังหวะที่ใช้มีทั้งสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว

จากการนำเพลงละครเรื่องปราโมทัยที่มีการนำมาใช้มากที่สุด 100 ลำดับแรกมาวิเคราะห์ สามารถแบ่งเพลงได้เป็น 4 กลุ่มคือ 1) เพลงไทยเดิมของเก่า 2) เพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับละครเรื่อง 3) เพลงไทยเดิมที่ได้รับการดัดแปลงทำนอง เช่น ตัด แปลง 4) เพลงหน้าพาทย์

คำสำคัญ: เพลง / ละครเรื่อง / ปราโมทัย / ดนตรี / ประวัติศาสตร์

SONGS OF THE PRAMOTHAI MUSICAL THEATRE

NATTANIT NAKPEE 5438078 MSMS/D

Ph.D. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: POONPIT AMATYAKUL, M.D., M.A., Ph.D., NARONGCHAI PIDOKRAJT, B.Ed., M.Ed., M.A., Ph.D., ANAK CHARANYANON, B.Ed., M.M., Ph.D.

ABSTRACT

Thai traditional music and songs have been used in various kinds of Thai theatre for centuries. In the early 1900's, western musical theatre such as operetta and musicals influenced several Thai artists who visited Europe. Later, they adapted western musical theatre into Thai theatre arts in a form called "Lakon Rong" or Thai musical. It was first shown to the public in 1906 by the theatre group of H.R.H. Prince Naratip Prapanpong (1861-1931). The most well known Thai musical, named "Sao Krouw Fa", was adapted from the Puccini opera Madame Butterfly, and it was performed under royal command in 1909. Since 1911, there had been a private theatre group named Pramothai who have produced many Thai Musicals. This group is owned by a noble business man named Pra Sophon Aksornkit (Lek Samittasiri) who owned a printing company as well as a medium-sized theatre located in the middle of Bangkok. With lot of funds and well- trained artists from the Predalai Theatre, Pra Sophon was able to earn a good reputation for his theatre within 10 years. He left over 200 pages of play scripts in the national library.

This musicological research was conducted on the music and songs used by the Pramothai Theatre (1911-1920). Data was gathered from 167 play scripts owned by the Pramothai during the past century. Of the 167 plays, there were 584 songs used. About 37.67 % of songs were lost during the past decades while 62.33 % are songs that are still in use and are very well-known nowadays. There were four categories of song used by the Pramothai. The musical is shown as part of results. Currently, these songs are stored on paper. They should be preserved in a digital format.

KEY WORDS: SONG / MUSICAL THEATRE / PRAMOTHAI / MUSIC / HISTORY

323 pages